

Sygn. akt IV Ua 19/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Rybniku IV Wydział

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : Sędzia Joanna Smycz /spr/

Sędziowie: Sędzia Mariola Łącka

Sędzia Renata Stańczak

Protokolant: st. sekretarz sądowy Dagmara Mazurkiewicz

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2021r. w Rybniku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania małoletniego I. H. (1) reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego matkę I. H. (2)

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w (...) w K.

o ustalenie niepełnosprawności

na skutek apelacji przedstawiciela ustawowego małoletniego I. H. (2)

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 sierpnia 2020 r. sygn. akt V U 167/19

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rybniku V Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Sędzia: Przewodniczący-Sędzia: Sędzia:

Mariola Łącka Joanna Smycz Renata Stańczak

Sygn. akt: IV Ua 19/20

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z 22 maja 2019 roku, znak (...)Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (...) utrzymał w mocy orzeczenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. z 12 marca 2019 roku, znak Z-120.2019, **wobec odwołującego I. H. (1)**. W uzasadnieniu

WZON wskazał, iż PZON prawidłowo zaliczył odwołującego do osób niepełnosprawnych i właściwie określił dotyczące go wskazania.

Odwołujący wniósł o zmianę orzeczenia poprzez wskazanie, że wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Ze względu na wadę wrodzoną w postaci braku przedramienia lewego, odwołujący wymaga całkowitej opieki i pomocy w codziennych czynnościach.

W odpowiedzi na odwołanie WZON wniósł o jego oddalenie i potrzymał wcześniejsze twierdzenia.

Sąd Rejonowy w Rybniku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 11.8.2020r. o sygn. akt V U 167/19:

w pkt. 1 zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że stwierdził, iż odwołujący I. H. (1) spełnia przesłanki określone w art. 8 ust. 3a pkt 2 ustawy z dnia 20.06.1997r. – Prawo o ruchu drogowym,

w pkt. 2 oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Orzeczeniem z 12 marca 2019 roku, znak Z-120.2019, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. zaliczył odwołującego I. H. (1) do osób niepełnosprawnych (pkt I) o symbolu niepełnosprawności 05-R (pkt II) oraz ustalił, że orzeczenie wydaje się do 27 października 2025 roku (pkt IV) ze wskazaniem, że odwołujący wymaga konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie danej osoby (pkt 5) oraz wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (pkt 6), a także wymaga konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji oraz edukacji (pkt 8), a nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji (pkt 7).

Orzeczeniem z 22 maja 2019 roku, znak (...)Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w (...)utrzymał w mocy orzeczenie PZON z 12 marca 2019 roku. W uzasadnieniu WZON wskazał, iż PZON prawidłowo zaliczył odwołującego do osób niepełnosprawnych i właściwie określił dotyczące go wskazania. Jednocześnie WZON wskazał, że odwołujący stosownie do wieku jest samodzielny.

U odwołującego występuje wrodzona wada narządu ruchu – brak przedramienia i ręki lewej, co stanowi podstawę do zaliczenia go do osób niepełnosprawnych ze wskazaniem, że nie wymaga on konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Wada rozwojowa układu narządu ruchu ma charakter izolowany, pojedynczy. Nie towarzyszą jej inne istotne zmiany morfologiczne układu kostno – stawowego. Obrisy i ruchomość kończyn są prawidłowe. U odwołującego nie występują kliniczne objawy bocznego skrzywienia kręgosłupa ani deficyty masy mięśniowej. Chód odwołującego jest sprawny i wydolny. Niewątpliwie brak przedramienia w niektórych czynnościach utrudnia odwołującemu funkcjonowanie np. przy zapięciu guzików w koszuli czy zawiązaniu sznurowadeł u butów i powoduje konieczność pomocy innej osoby. Pomoc taka nie jest jednak pomocą stałą. Odwołujący wymaga konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie danej osoby oraz wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, a także wymaga konieczności stałego współdziałania na codzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji oraz edukacji. Odwołujący spełnia też przesłanki określone w art. 8 ust. 3a pkt 2 ustawy z dnia 20.06.1997r. – Prawo o ruchu drogowym.

W poprzednio wydanym orzeczeniu Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. z 3 stycznia 2017 roku, znak(...) zaliczono odwołującego do osób niepełnosprawnych ze wskazaniem, że nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Zdaniem Sądu Rejonowego odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2018r. poz. 511 ze zm.) osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Z kolei art. 6b ust. 3 pkt 7 ww. ustawy stanowi, iż w orzeczeniu powiatowego zespołu ustala się niepełnosprawność albo stopień niepełnosprawności, nie więcej niż trzy symbole przyczyn niepełnosprawności oraz wskazania dotyczące w szczególności konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Na podstawie § 1 Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia oceny niepełnosprawności u osoby w wieku do 16 roku życia, zwanej dalej "dzieckiem", dokonuje się na podstawie następujących kryteriów: przewidywanego okresu trwania upośledzenia stanu zdrowia z powodu stanów chorobowych, o których mowa w § 2, przekraczającego 12 miesięcy (pkt 1), niezdolności do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak: samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem, powodującej konieczność zapewnienia stałej opieki lub pomocy, w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku (pkt 2), albo znacznego zaburzenia funkcjonowania organizmu, wymagającego systematycznych i częstych zabiegów leczniczych i rehabilitacyjnych w domu i poza domem (pkt 3).

Z kolei § 2 ust. 1 pkt 1 ww. Rozporządzenia wskazuje, iż do stanów chorobowych, które uzasadniają konieczność stałej opieki lub pomocy dziecku, należą wady wrodzone i schorzenia o różnej etiologii prowadzące do niedowładów, porażenia kończyn lub zmian w narządzie ruchu, upośledzające w znacznym stopniu zdolność chwytną rąk lub utrudniające samodzielne poruszanie się. W myśl § 2 ust. 2 przy ocenie niepełnosprawności dziecka bierze się pod uwagę: rodzaj i przebieg procesu chorobowego oraz jego wpływ na stan czynnościowy organizmu (pkt 1), sprawność fizyczną i psychiczną dziecka oraz stopień jego przystosowania do skutków choroby lub naruszenia sprawności organizmu (pkt 2), możliwość poprawy stanu funkcjonalnego pod wpływem leczenia i rehabilitacji (pkt 3).

Przeprowadzone postępowanie dowodowo, w tym opinie dwóch niezależnych biegłych, wykazało, że odwołujący nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Odwołujący posiada wadę kończyny górnej, co narusza jego sprawność organizmu i powoduje, że wymaga on zwiększonego zakresu opieki niż zdrowe dziecko w tym wieku, jednakże nie powoduje niezdolności do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych takich jak samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem. Stan zdrowia odwołującego pozwala na przyznanie mu prawa do karty parkingowej.

Dokonując powyższych ustaleń Sąd Rejonowy w pełni podzielił opinię biegłego z zakresu pediatrii A. B., której rozpoznanie i wnioski zostały potwierdzone w opinii biegłego z zakresu ortopedii K. W. będącego specjalistą w zakresie schorzeń występujących u odwołującego. Obie opinie były spójne i w sposób pełny odpowiadały na zakresloną przez sąd tezę.

Podkreślić należy, iż także w poprzednio wydanym przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w R. orzeczeniu, zaliczono odwołującego do osób niepełnosprawnych bez wskazania, że nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Od poprzedniego orzeczenia nie zmienił się w zakresie ww. schorzenia stan zdrowia odwołującego ani jego wpływ na funkcjonowanie odwołującego.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożyła I. H. (2)- matka I. H. (1) wnosząc o jego zmianę lub uchylenie wyroków w całości, zarzucając mu nieprzesłuchanie kluczowego świadka ojca dziecka A. H., powołanie biegłego pediatry zamiast ortopedy, zmianę orzeczenia w punkcie o prawie o ruchu drogowym, nie wzięcie pod uwagę zastrzeżeń do opinii biegłego, nie uwzględnienie argumentu, że w orzeczeniach dzieci do 16 lat nie ma stopni niepełnosprawności, co skutkuje brakiem przyznania opieki.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 379 pkt. 5 kpc nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

Nieważność postępowania - w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. - polega na tym, że z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, których nie usunięto do wydania orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 września 2018 r., II CSK 208/18; wyrok Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2016 r., II CSK 556/15, postanowienie Sądu Najwyższego z 6 marca 1998 r., III CKN 34/98). Pozbawienie możliwości obrony praw, prowadzące do nieważności postępowania, przewidzianej w art. 379 pkt 5 k.p.c., należy więc wiązać z uchybieniami procesowymi sądu lub działaniami strony przeciwnej, naruszającymi przepisy postępowania lub wynikające z nich zasady lojalnego zachowania względem przeciwnika. Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw powinna uwzględniać wszystkie okoliczności sprawy. Istotne jest stwierdzenie na ich podstawie, że doszło do naruszenia przepisów postępowania, a konsekwencją tego było pozbawienie strony możliwości działania, jak też, że utraciła ona sposobność obrony swych praw w dalszym postępowaniu. Kumulatywne zaistnienie tych przesłanek wypełnia przyczynę określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 13 lutego 2004 r., IV CK 61/03; z 9 marca 2005 r., III CK 271/04; z 28 marca 2008 r., V CSK 488/07; z 27 listopada 2013 r., V CSK 544/12 oraz postanowienia: z 11 marca 2008 r., II CSK 593/07 i z 18 grudnia 2014 r., II UZ 58/14).

W przedmiotowej sprawie przedstawiciel ustawowy małoletniego I. H. (1) – matka I. H. (2) w złożonym odwołaniu od orzeczenia z 22 maja 2019 roku, znak (...)Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w (...) wniosła o ustanowienie adwokata z urzędu, gdyż nie jest w stanie samodzielnie prowadzić sprawy w sądzie (k. 5 a.s.).

W tej sytuacji Sąd Rejonowy był zobowiązany do rozpatrzenia złożonego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w sposób negatywny bądź pozytywny (po uprzednim wezwaniu strony do złożenia wypełnionego formularza oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach).

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku adwokat lub radca prawny ustanowiony przez sąd byłby obowiązany zastępować stronę do prawomocnego zakończenia postępowania. Ubezpieczona otrzymałaby więc profesjonalną pomoc prawną (np. w zakresie składanych wniosków dowodowych, formułowanych zastrzeżeń względem opinii biegłych sądowych).

Wniosek ten nie został jednak w ogóle rozpoznany przez Sąd Rejonowy w Rybniku przez co strona odwołująca się została pozbawiona możliwości działania z pomocą profesjonalnego pełnomocnika, a tym samym została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

Zgodnie z art. 386 § 2 kpc w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy stwierdzając zaistnienie nieważności postępowania w sprawie na podstawie art. 386§ 2 kpc w związku z art. 374 kpc uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w całości i przekazał sprawę do ponownego

rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rybniku V Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Sędzia: Przewodniczący-Sędzia: Sędzia:

Mariola Łącka Joanna Smycz Renata Stańczak